Daniel Joachim Mørkeberg - *1870 / †1963

En historie om en Køge-dreng, der i 1892 udvandrede til USA
og som senere blev berømt og dekoreret i Canada

Barndom og ungdom

Daniel Joachim Mørkeberg - *DJM* - blev født i Køge 2. august 1870 som søn af Tracteur Carl Vilhelm Mørkeberg (47 år) og hustru Caroline Christiane Seidenfaden (37 år).

Begge DJMs bedstefædre var skolelærere, nemlig Johan C. Mørkeberg i Kongsted, og Adam Wilhelm Seidenfaden i bl.a. Spjellerup.

DJM blev døbt i Køge kirke den 18. september 1870 med Fru Boserup, Vallø, som gudmoder.

Han var barn nr. 7 i denne søskendeflok:

1. Johan Wilhelm Emil Mørkeberg - *1858 - †1928
   Gift 1886 med sine kusine Henriette Andrea Mørkeberg - - *1861 - †1940
   Erhverv: Købmand/grosserer i København
2. Dødfødt søn - *1860 - †1860
3. Peter August Mørkeberg - *1861 - †1927
   Gift 1889 med Gunilla Henriette Adolphine Malmquist - *1859 - †1934
   Erhverv: Dyrlæge, veterinær- og statskonsulent i husdyrbrug
4. Adam Wilhelm Mørkeberg - *1863-†1933
   Gift 1895 med sin kusine Johanne Louise Mørkeberg - - *1864 - †1933
   Erhverv: Dyrlæge, lektor senere professor ved Landbohøjskolen, Ridder af Dannebrog
5. Anton Edvard Mørkeberg - *1865-†1948
   Gift 1899 med Anna Christine Mortensen - - *1865 - †1956
   Erhverv: Landmand
6. Harald Christopher Mørkeberg - *1868-†1930
   Gift 1895 med sin kusine Johanne Louise Mørkeberg - - *1867 - †1941
   Erhverv: Dyrlæge, veterinærinspektør
7. **Daniel Joachim Mørkeberg - *1870 - †1963**
8. Anna Louise Mørkeberg - *1872-†1947
   Gift ?
9. Christian Torkild Holger Mørkeberg - *1875 - †1966
   Udvandrede til Nordamerika omkring 1896. I Canada havde han et mangeårigt samarbejde med sin broder Daniel bl.a. på mejeriet i Markerville. Han døde ugift

DJM voksede op i Køge, hvor forældrene drev en restaurant på matr.nr. 78, der lå på hjørnet af Sct. Gertrudsstræde og Nyportstræde.

Ejendommen har i dag adressen Nyportstræde 19, Køge - Se fotos herunder.

Forældrene var flyttet til Køge omkring 1865. Forinden havde faderen i mange år været landmand - bl.a. forpagter af gården 'Christiansminde' i Beldringe sogn.

Køge var i 1870 en mindre købstad med omkring 3.000 indbyggere. Samme år kom jernbanen til byen, og med havn og gode vejforbindelser voksede byen under industrialiseringen.
I dag har byen mere end 35.000 indbyggere.

Ved folketællingen i 1880, hvor DJM var 9 år gl., boede familien i Nyportstræde. Husstanden omfattede forældrene, 6 hjemmeboende børn, 1 tjenestekarl og 1 tjenestepige.
Ved folketællingen i 1890 boede familien samme sted. Faderen nu angivet som vognmand.

Billederne herunder viser bebyggelsen på Nyportstræde 19 henholdsvis i 1914 og 2014.

Foto 1914

Foto 2014

I 1885 blev Daniel J. Mørkeberg konfirmeret i Køge kirke med karakteren 'mg' for både kundskaber og opførsel.

Det var nu meningen, at DJM skulle være købmand, og han kom da også i lære hos sin ældste broder, der var købmand i København. Efter læretidens udløb fandt han dog ud af, at det var noget andet, han ville med sit liv.

Sidst i 1880-erne blev DJM landvæsenselev på Turebyholm Avlsgaard nogle kilometer syd for Køge hos forpagter G. P. Thalbitzer, der var en anset og meget dygtig landmand med bl.a. interesse for 'stordrift' inden for mejerisektoren.

DJM opholdt sig på Turebyholm indtil han fra maj 1890 til oktober 1891 var indkaldt som soldat ved Livgarden. Han var da 188 cm høj.
DJM omtalte senere sin soldatertid som 'den bedste tid i mit liv'. I Canada blev han senere den første præsident for Calgarys afdeling af 'The Royal Danish Guards Association'.

Efter soldatertiden vendte DJM sig muligvis tilbage til Turebyholm et halvt års tid.

Udvandring til Nordamerika

Måske drevet af eventyrlyst - eller måske efter inspiration fra andre i Mørkeberg-slægten, der var udvandret(?) - besluttede Daniel J. Mørkeberg i foråret 1892 at søge lykken i Amerika, som så mange andre. Det menes, at mere end 120.000 danskere udvandrede til USA i perioden 1880-1900. Der var især tale om yngre håndværkere og yngre mænd fra landbruget.

En anden forklaring går ud på, at DJM drøftede udvandringen med 2-3 kammerater fra livgarden. Da alle steder på den tid syntes bedre end Danmark, valgte de at 'trække strå' om stederne Siam, Sydamerika og Nordamerika. Her skulle DJM have trukket det korteste strå, som betød Nordamerika.
Ham, som trak Siam-strået (nu Thailand), gjorde sin lykke der, hvor han efter sigende blev gift med en prinsesse.

Af udvandrerregisteret og skibspassagerlister fremgår, at DJM rejste med det danske skib 'Island' med afgang fra København 26. april 1892 og med forventet ankomst til New York 12. maj 1892. Som hans bestemmelsessted var angivet byen Chicago i staten Illinois.

'Island' var bygget i 1882 af Burmeister & Wain for det danske rederi Thingvalla Line. Skibet var 120 m langt og kunne medtage 1.000 passagerer (50 på 1., 50 på 2. og 900 på 3. klasse). Marchhastigheden var 13,5 knots (ca. 25 km/t). I annoncer averterede selskabet med 'Billetter til billigst beregnede Priser. Lyse og renlige rum, god Plads, kraftig Kost og venlig Behandling'.	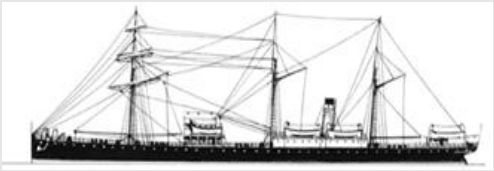

Tiden skulle vise, at Daniel Mørkeberg rent faktisk fandt sin lykke i Nordamerika - Bortset fra 1 enkelt besøg i 1897 vendte han aldrig tilbage til Danmark, og han døde i Canada 93 år gammel i 1963.

Efterfølgende historie om DJMs noget eventyrlige liv i Nordamerika bygger især på en artikel fra omkring 1973, skrevet af sønnen Carl Mørkeberg, samt forskellige andre artikler og oplysninger, der er fundet på Internettet, bl.a. i canadiske arkiver.

De første turbulente år i USA

Da Daniel J. Mørkeberg ankom til USA i foråret 1892 var han ca. 22 år gammel, og han anvendte nu ofte det mere amerikansk klingende navn 'Dan Morkeberg'.

Indtil han omkring år 1898-99 fik fast bopæl i Canada, havde han flere forskellige jobs i staterne Illinois, Iowa og Kansas i USA.

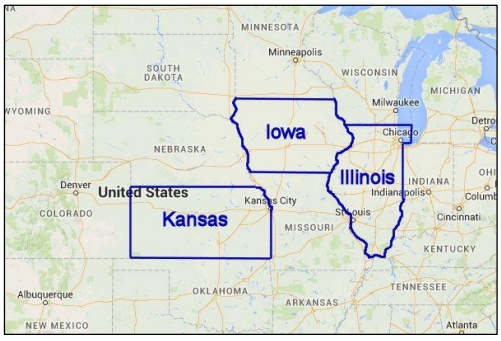

Her oplevede han også arbejdsløshed, fattigdom og havde til tider en noget barsk tilværelse.

Om disse år skriver sønnen Carl Mørkeberg bl.a. følgende:

> *Han rejste direkte til 'Midt-vesten' og tilbragte de næste 6 år i Iowa, Illinois og Kansas.*
>
> *Han havde forskellige job, men arbejdede mest hos et firma, der lavede udstyr til smørfremstilling. Dette firma udsendte pågående sælgere til landbrugsområderne i disse stater for at overbevise farmerne om, at alle deres vanskeligheder ville forsvinde, når de bare fik et mejeri.*
>
> *Min fars job var at installere og igangsætte maskinerne, når først de nødvendige bygninger var til stede.*

Han skulle så finde en dertil egnet ung mand til oplæring, og efter at have lært ham de grundlæggende principper om smørfremstilling - som sædvanligvis tog omkring 1 måneds tid - skulle han videre til det næste sted og gentage samme forløb.

Efter nogle få år med dette job, kom en af de periodiske depressioner og firmaet gik fallit.

Arbejde var det næsten umuligt at finde, og som mange andre mænd meldte han sig til 'Coxeys armé'. Det var en ret uorganiseret forening af mænd - ledet af denne man Coxey - som besatte et tog med det formål at køre til Washington og få løst deres problemer. Toget stoppede i Chicago, og mens de var der, fik min far et job hos Deering Jernstøberi som former til en fyrstelig løn på $1,00 pr. dag. Da kost og logi også kostede ham $1,00 om dagen, måtte han tage overarbejde for at få penge til tobak, sko, tøj og andre fornødenheder. Overarbejde betaltes med 10c i timen. Den almindelige arbejdsdag var 10 timer 6 dage om ugen.

I 1896 ankom min onkel Holger fra Danmark, og de blev enige om, at deres 'fra hånd til mund tilværelse' i Chicago ikke førte til noget positivt.

De tog af sted til Montana til Flathead Valley, hvor de levede livet som ægte 'Frontiersmen' (eventyrere/opdagelsesrejsende) i 2 år. Floder og vandløb var fulde af fisk og i skovene var der mange dyr, og de levede en virkelig sorgløs tilværelse indtil 1898, hvor de blev grebet af guldfeberen.

Tidligt i 1898 tog de af sted med godstog og pakheste mod Klondike (et legendarisk guldgraverområde i det canadiske territorium Yukon) for at gøre deres lykke.

Deres rute gik gennem Foothills, og da de skulle krydse floden Clearwater ved højvande, var de så uheldige at miste nogle af deres heste og det meste af deres forsyninger. Da de startede var gruppen på 4 mand, men efter uheldet besluttede de at gå hver til sit. Holger og min far tog 1 pakhest og begav sig østpå, mens de andre 2 mænd tog tilbage til Montana. De havde ikke andre muligheder, da de ikke havde nogen penge til at købe nyt udstyr - og i alt postyret havde de af mad kun reddet noget 'klapperslangebacon' og lidt havregryn (klapperslangebacon var dengang navnet på en grønlig, saltet so-mave, som blev fremstillet i Chicago).

Min far var tæt på at miste livet under dette mislykkede eventyr. På den tid boede der ikke et menneske mellem Clearwater og Medicine med undtagelse af Bob Shannon, som havde slået sig ned ved Raven River ca. 6 miles syd for det sted, hvor byen Raven ligger i dag.

Bob havde 400 stk. hornkvæg, som havde hele vestlandet som græsgang. Der var nogle få nybyggere tæt ved Medicine på vestsiden, men den første de faktisk så efter at have passeret Medicine ca. en mile nord for det sted, hvor Markerville nu ligger, var John Benedikson og hans hustru Lena.

John Benedikson havde en lille ostefabrik og en lille butik med et meget begrænset varelager.

Som hos alle de tidlige islændinge var deres 'velkommen-måtte' ude, og fru Benedikson var i gang med at tage nybagt brød ud af ovnen, netop da de ankom. Efter en kost med havregryn og klapperslange-bacon i mange dage, var de skrubsultne og satte stor pris på fru Benediksons madlavning. Ved flere lejligheder sagde de begge, at aldrig i deres liv havde de smagt eller lugtet til noget så lækkert, som det nybagte brød. De bar begge store hatte og fuldskæg og havde moskitonet over deres hoveder, for at holde de millioner af moskitoer på afstand.

De var begge bevæbnet med 6-løbere, som det var almindeligt i Montana, hvor de kom fra, så alt i alt var de et par ret barske fyre at se på, så det var ikke mærkeligt, at de fredelige islændinge var lidt skræmte i starten.

De besluttede at blive i området et par dage, og efter at have badet i floden, fjernet deres skæg og trimmet deres hår, lignede de et par danske gentlemen i stedet for lovløse banditter - og islændingene tog dem til deres hjerter.

Min far besluttede at rejse til Edmonton for at se, hvad der foregik i storbyen. Holger fik arbejde i Red Deer og blev der.

I Edmonton mødte min far C. P. Marker, som var mejerikommissær for N.W.T. (Northwest Territories), og Marker sagde til ham, at hvis han på et tidspunkt ville have et job, så havde han et til ham.

Min far rejste tilbage til Montana den vinter, mens Holger blev i Red Deer.

Om foråret vendte han tilbage og meldte sig til tjeneste hos Marker. Han første job blev at åbne et mejeri i Edmonton, og det næste at åbne en 'mælkeskumningsstation' ved Leduc.

Marker bad ham derefter om at tage til Markerville - eller Tindastoll, som byen hed dengang (den islandske betegnelse) - og starte et mejeri i den islandske bosættelse der. Marker sagde, at han kun skulle være der i seks uger eller indtil han kunne oplære nogen til at passe virksomheden. Betingelserne der ville være meget primitive, og han forventede ikke, at han skulle blive der permanent.

Primitivt var en meget passende beskrivelse af forholdene (der var hverken veje eller broer). Der var ingenting ud over en gruppe mennesker, der var meget opsatte på at forbedre deres levevilkår.

I stedet for 6 uger blev min far på stedet indtil han døde omtrent 65 år senere.

Det fortrød han aldrig et øjeblik.

Islændingene, som han var kommet for at hjælpe, lærte han at elske og respektere, og det var gensidigt. - Islændingene plejede at sige, at der kun var én ting i vejen med Dan Morkeberg, nemlig at han ikke var en islænding.

Ægteskab og familie

I 1902 havde DJM et job i Calgary, hvor han for delstatens regering skulle købe og inspicere et parti havre, der skulle sendes til Sydafrika som foder til hestene under den Sydafrikanske krig.

Her mødte han svenske Hilma Carolina Nystrøm, som var født ca. 1880 i Sunsval i det nordlige Sverige. Hun var i 1900 emigreret til Quebec i Canada men var rejst videre til Calgary.

Daniel J. Mørkeberg og Hilma Carolina Nystrøm blev gift 1. juli 1902 i Markerville.

I perioden 1903-1916 fik ægteparret 6 børn - alle født i Markerville, Alberta, Canada:

1. Carl Christian Morkeberg - F. 1903 - † 1981
2. Sere Margaret Morkeberg - F. 1904 - † ?
3. Martha Valborg Morkeberg - F. 1907 - † 1973
4. Beatrice Alberta Morkeberg - F. 1908 - † ?
5. Daniel Hilmar Morkeberg - F. 1912 - † 1912
6. Eric Alexander Morkeberg - F. 1916 - † 1989

Se bilag 1 med summariske oplysninger om de 6 børn.

I sin artikel omtaler Carl Morkeberg sine forældre således:

> *Min mor var ikke meget for at tage ud og møde fremmede mennesker.*
> *Derimod var hun en vidunderlig værtinde og kok, der ikke vidste noget bedre end at samle familie og nære venner i huset, hvor hun var i sit rette element, når det stod om ørene på hende med at forberede et måltid, som kun hun kunne gøre.*
>
> *Min far var anderledes - han var i begivenhedernes centrum hele tiden.*

Daniel J. Mørkebergs liv og karriere i delstaten Alberta i Canada

Som nævnt havde DJM sidst i 1800-tallet truffet C. P. Marker, der efter en uddannelse som mejerist i Danmark var udvandret til Canada i 1890. På grund af sin faglige dygtighed blev Marker omkring1895 ansat som mejeriinstruktør for regeringen i staten Alberta, og han kom til at stå som en af de mest betydningsfulde og ansete personer mht. opbygningen af det canadiske mejerivæsen. Ved sin afsked i 1934 havde han de sidste 13 år haft titel som professor i mejeribrug ved University of Alberta i Edmonton.

Marker ansatte Dan Morkeberg til at deltage i arbejdet med opbygningen af moderne mejeridrift i staten Alberta.
En af de første opgaver for DJM drejede sig om opførelse og igangsættelse af et lille mejeri i den islandske bosættelse Tindastoll mellem Edmonton og Calgary.

Tindastoll var grundlagt i 1888 af omkring 50 islandske indvandrere, og her havde man i 1899 dannet en forening til fremme af smør- og osteproduktionen 'Tindastoll Butter & Cheese Association'. DJM var med til at stifte foreningen og blev medlem af den første bestyrelse og senere dens formand i mange år.

Den nystartede forening fik etableret det første, lille mejeri allerede i 1899.

Billedet til højre herfor er fundet hos 'Provincial Archives of Alberta', og det viser angiveligt 'Tindastoll Creamery - Built 1899' med bl.a. D. Morkeberg i forgrunden.

Dette første mejeri nedbrændte imidlertid allerede i 1901.

Med bistand fra de føderale myndigheder - under C. P. Markers ledelse - fik man hurtigt bygget et nyt, større og mere moderne mejeri, der åbnede i 1902 med Dan Morkeberg som daglig leder (mejeribestyrer).
Det nye mejeri blev opført vest for Tindastoll ved bredden af Medicine floden.

Mejeribygningen havde på den ene side en bred, overdækket gennemkørsel, hvor farmerne kunne aflæsse deres junger med mælk til behandling i mejeriet.

Billedet til højre herfor viser det nye Markerville Creamery, som det så ud i starten af 1900-tallet.

Måske var mejeriet ejet og drevet i en selskabsform, der mindede om de mange andelsmejerier, der blev etableret i Danmark fra omkring 1888(?)

I taknemlighed over Markers indsats antog landsbyen nu navnet *Markerville,* og det nye mejeri fik navnet 'Markerville Creamery'. Professor Marker besøgte byen i 1924 ved mejeriets 25 års jubilæum, og her fik han en hjertelig velkomst.
Mejeriforeningen skiftede navn til 'Markerville Butter and Cheese Manufacturing'.

Ved folketællingen i 1901 boede DJM i Tindastoll, Alberta. Han var angivet som 'Buttermaker' (smørfabrikant), 30 år gammel, ugift og canadisk statsborger. Samme sted boede hans broder Holger Mørkeberg (ugift, 26 år).

I starten leverede farmerne den rå mælk til mejeriet, hvor den blev adskilt, så fløden kunne forarbejdes til smør.
For at effektivisere produktionen på mejeriet fik DJM aftalt med farmerne, at de skulle adskille mælk og fløde hjemme hos dem selv - og kun levere fløden til mejeriet.

Farmerne fik herved en mindre udgift til transport til mejeriet, men til gengæld fik de et merarbejde med at adskille fløden fra mælken - og udgift til anskaffelse af mælkecentrifuger.

For mejeriet var det en fordel, at man nu kun fik leveret og skulle behandle den 'rene råvare' til smørproduktionen. For DJM var det nok også en økonomisk sidegevinst, at han havde eneret til salg af centrifuger i området.

Et postkort fra omkring 1905 viser bebyggelsen Markerville på den tid.
Floden i forgrunden er Medicine River, og Mejeribygningen ses helt til venstre i billedet

Postkort med Medicine River og Markerville - Ca. 1905

Under DJM's ledelse voksede mejeriet og produktionen de kommende år. Produkterne fra mejeriet i Markerville blev kendt som de bedste i landet. - En statistik fortæller, at områdets smørproduktion blev 8-doblet fra 1900 til 1923.

I 1916 fik D. Morkeberg landbrugsministeriet i Alberta's udmærkelse med pokal for året bedste smørproduktion (se foto)

Mejeriet var med til at bringe velstand til området, og erhvervslivet i byen voksede.
Der blev etableret 2 forretninger med dagligvarer - den ene med telefoncentral i et baglokale - 1 slagterbutik, 1 smedje, 1 pool hall samt 'Markerville Hotel', der i virkeligheden var en isenkræmmerbutik med udlejningsværelser ovenpå.

I sin storhedstid have Markerville omkring 100 indbyggere, og der var især travlhed om mandagen, når landmændene kom til byen for at hente deres mejerichecks.

Meget af dette måtte dog lukke igen, efter mejeriets nedlæggelse i 1972. Markerville er nu en lille landsby, hvor gaderne ligger stille hen. Der er nu under 50 indbyggere i byen.

Ved siden af sit job i Markerville havde DJM et fortsat samarbejde med landbrugsministeriets mejerikommissær C. P. Marker om udvikling af mejeridriften og oprettelse af nye mejerier i hele delstaten Alberta.

Flere oplysninger tyder på, at dette udviklingsarbejde foregik gennem selskabet 'D. Morkeberg Creamery Co'. Det oplyses bl.a., at Centralmejerierne i Calgary (Central Creameries Limited) omkring 1920 købte 4 mejerivirksomheder af Morkeberg-selskabet.

'D. Morkeberg Creamery Co.' blev senere til 'Independent Creameries in Central Alberta' I et partnerskab mellem Daniel Mørkeberg, Wm. Morris og Haines Jackson.

Som mejeriekspert virkede DJM også som konsulent for tilrejsende emigranter og områdets landmænd, der ville vide mere om, hvordan man tjente penge på sine køer m.m.

Der er derfor ikke tvivl om, at DJM var en meget synlig og betydningsfuld person i området.

Den Danske Lutherske Kirke i Dickson (en mindre by i nærheden) omtaler således i sit 100-års jubilæumsskrift (2003) Daniel Mørkeberg, som den enkeltperson, der gennem tiderne har haft størst indflydelse på landbrugets udvikling i området. Det nævnes også, at DJM var den første, der fik bil i kirkens område, og at mange fik deres første biltur med ham.

Også fra Danmark kom der en henvendelse om hjælp:
I 1915 modtog DJM et brev fra Landbohøjskolen, hvori man spurgte, om han ville tage den danske Prins Erik under sine vinger. Prinsen, som var Christian X's fætter, ville gerne lære noget om canadiske landbrug.

I denne anledning udvidede DJM sit hus med 2 værelser og en kælder og fik installeret elektricitet og 1 badeværelse med rindende vand.

Prinsen ankom til Markerville i februar 1916 i bitterlig kulde, men han tilvænnede sig hurtigt.

Det fortælles, at en komité bestående af præsten og 2 mænd fra menigheden gerne ville byde prinsen velkommen, så de mødte op på mejeriet i deres bedste jakkesæt, stivede skjorter og hatte. - Til deres forbavselse fandt de prinsen i gang med at gøre rent i stalden iført snavsede overalls og gummistøvler.

Prinsen var en venlig mand, og han deltog i alle lokalsamfundets sociale funktioner. Selv om han var rig, ønskede han ingen særbehandling.
Han arbejdede hårdt og lærte meget i den tid, han boede hos Mørkeberg.

- - - - - - - - - - - - - - -

Daniel Morkeberg interesserede sig også for samfundsudviklingen i sit nye land og i lokalområdet.

Et af hans første offentlige hverv var skolebestyrelsen i Markerville, som han var medlem af i 30 år, indtil han udtrådte i 1937.

I 1917 blev han valgt ind i delstaten Albertas lovgivende forsamling i Edmonton. Han stillede op for Det Liberale Parti i valgkredsen Innisfail. Han fik 905 stemmer af de i alt 1763 stemmer, der blev afgivet.

I sin politiske karriere arbejdede DJM især for at forbedre landmændenes og mejeriernes vilkår.

Han genopstillede i 1921, 1926 og 1930, hvor han hver gang blev slået knebent af Donald Cameron fra partiet 'United Farmers of Alberta'.

DJM brugte i mange år også sine evner og kræfter på organisationsarbejde inden for sit fagområde.

I 1918 var han med til at stifte foreningen 'Alberta Dairymen's Association'. Foreningens formål var at fremme og promovere mejeriindustrien i Alberta, at rådgive lovgiverne på området, og at lette samarbejdet og koordineringen af mejeriindustrien i Alberta.
I 1919 blev Dan Morkeberg valgt som foreningens første formand - en position han havde i 13 år.

Han var også på et tidspunkt

- Præsident for fabrikanternes sektion i Albertas Mejeri Sammenslutning.
- Vicepræsident og direktør i De Forenede Mejerier i Calgary
- Præsident for De Uafhængige Mejerier i Innisfall
- Præsident for selskabet General Tinning i Edmonton.

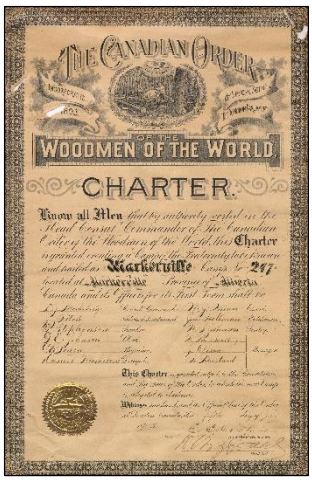
THE CANADIAN ORDER
OF THE
WOODMEN OF THE WORLD
CHARTER.
Know all Men
Markerville
247

Daniel Morkeberg var også aktiv inden for Frimurer Ordenen i Alberta.

I 1905 var han således med til at stifte Loge nr. 247 i Markerville - en afdeling af 'The Canadian Order of Woodmen of the World' - og han blev logens første 'Consul Commander'.

Måske blev logen i Markerville senere sammenlagt med en anden afdeling(?).

Senere blev han 'Master' i logen i Innisfall og distriktsdeputeret i storlogen i Alberta.

Som det fremgår, havde DJM med sin energi, visioner og interesser meget at se til - både i og uden for Markerville.

Det var derfor godt, at han på hjemmefronten i Markerville havde god hjælp i sin hustru, Hilma, sin broder, Holger, og især den ældste søn Carl, som i 1930-erne overtog ledelsen af mejeriet efter sin fader.

Carl Morkeberg drev Markerville Creamery videre i mere end 40 år, indtil han trak sig tilbage og lukkede virksomheden i 1972.

Carl & Daniel Morkeberg

At Daniel Morkeberg var en respekteret og populær person manifesterede sig bl.a. ved hans fødselsdage i august. Her strømmede familie, venner, naboer og danskere i området til hans hjem i Markerville.
Billedet herunder stammer fra fødselsdagen i 1952, hvor mere end 200 gæster mødte op.

Foto fra Daniel Mørkebergs 82 års fødselsdag - Markerville 1952

Hædersbevisninger

Dan Morkeberg modtog mange udmærkelser for sit arbejde med at oprette, udbrede og effektivisere mejeridriften i Canada. Et par af de mest æresfulde omtales herunder.

I 1924 blev DJM udnævnt til Ridder af Dannebrog for sin indsats i Canada.
Da DJM ikke ønskede at rejse til Danmark, skete dekoreringen på den måde, at ridderkorset blev sendt til Canada med et langt, personligt brev fra den danske konge, Christian X, som DJM i øvrigt kendte lidt til fra sin tid i livgarden.

Men den udmærkelse, som DJM efter eget udsagn satte mest pris på, var dog optagelsen i Landbrugets 'Hall of Fame' i Alberta i 1959 efter beslutning fra landbrugsminister L. C. Halmrast.
Det var en stolt og bevæget Dan Morkeberg, der 89 år gammel modtog diplomet af statens premiereminister Manning.

På diplomet (se herunder) kan læses:

Landbrugsministeriet i provinsen Alberta har placeret navnet Daniel J. Morkeberg, Markerville, Alberta, i Landbrugets Hall of Fame, Alberta, sammen med dem, der ved deres inspiration og arbejde har ydet et varigt og enestående bidrag til udviklingen af landbrugsindustrien i denne provins.

Daniel Morkeberg (til venstre) modtager diplom af provinsen Albertas premiereminister Manning. (1959)

Alting får en ende

Da DJM var 80 år gammel mistede han sin hustru og gode hjælper efter 48 års ægteskab.

Hilma Carolina Mørkeberg f. Nystrøm døde 70 år gammel i 1950, og hun blev begravet på Tindastoll kirkegård i Markerville.

I ægteparrets sidste år havde de en god hjælp i deres ugifte datter Val(borg), der var uddannet som sygeplejerske.

Dan Joachim Mørkeberg døde efter et langt og aktivt liv den 28. januar 1963.
Han blev 92 år gammel og blev begravet på Tindastoll kirkegård i Markerville.

Tindastoll kirkegård

Gravsten - Hilma & Daniel Morkeberg

'Markerville Creamery' lukkede som aktivt mejeri i 1972.

I juli måned 1972 meddelte Carl Mørkeberg i et brev til mejeriets kunder, at han havde truffet den svære beslutning at lukke Markerville mejeri den 15. september samme år.

I brevet oplyste han, at selv om mejeriet ikke havde nedgang i produktionen, så blev det stadig sværere at få indtægterne til at matche udgifterne.
Carl Mørkeberg havde egentlig planlagt lukningen til 1974 - hvor mejeriet så havde eksisteret i 75 år - men hans sygdom (sukkersyge m.m.) havde nedsat hans arbejdsevne, så han ikke følte at kunne fortsætte på forsvarlig måde.

Til mejeriets leverandører blev det oplyst, at mejeriet i Innisfall ville overtage de mælkeruter, som mejeriet i Markerville hidtil havde betjent.

Markerville mejeri havde ved lukningen produceret smør og andre produkter uafbrudt i 73 år - og hele perioden under familien Mørkebergs ledelse.

Men mejeriets historie lever videre.

I 1974 dannede en gruppe af Markervilles borgere foreningen 'The Stephan G. Stephansson Icelandic Society'. Foreningens formål er at 'tilbageerobre hvad tiden har taget'.

Foreningen har bl.a. sørget for en restaurering af det gamle mejeri, så det i dag fremstår som i midten af 1930-erne. Her blev i 1986 åbnet et museum under navnet 'Historic Markerville Creamery Museum'

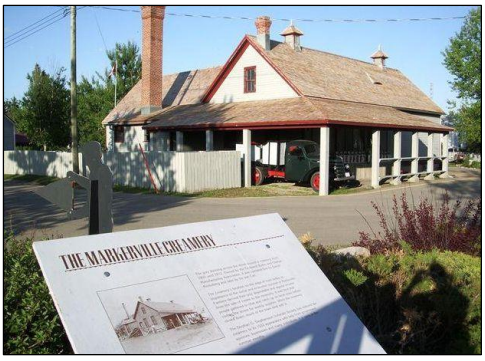

Historic Markerville Creamery Museum

Markerville Creamery er nu igen centrum i det lille samfund, der nu har under 50 indbyggere.

På internetsiden www.historicmarkerville.com kan bl.a. læses om guidede ture for turister og skoleklasser m.m.

I mejeriet findes en restaurant 'Kaffistofa', hvor man i forbindelse med besøget kan nyde forskellige islandske specialiteter.

Landsbyen Markerville (fra Google Earth)

- - - - - - - - - - - - - - -

Herunder vises flere billeder fra mejeriets historie.

Velkommen til Markerville
Grundlagt 1888

Broen over Medicine River med
Markerville Creamery i baggrunden - Ca. 1901

Museet - Om vinteren

Aflæssede junger

Dampmaskine

Centrifuge

Smørkærner

Brand-stempel

Morkebergs segl

Smør-emballage

Smør fra Markerville mejeri

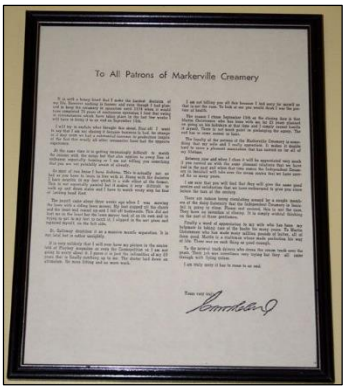
To All Patrons of Markerville Creamery

Lukningsmeddelelse 1972

Bilag 1

Summariske oplysninger om børn af Daniel Joachim Mørkeberg og Hilma Carolina Nystrøm

1. Carl Christian Morkeberg - 1903-1981

- Født 13-7-1903 i Markerville, Alberta, Canada
- Gift 5-12-1930 i Markerville, Alberta, Canada med Marion Helena Miles, født 10-12-1901 i Nova Scotia, Canada.
- Børn i ægteskabet:
  - Lois Marilyn Morkeberg - F. 1932
  - Dana Carolyn Morkeberg - F. 1932
  - Margaret Adele Morkeberg - F. 1936
  - Val Irene Morkeberg - F. 1938

Carl blev tidligt medarbejder hos sin fader på Markerville mejeri, og omkring 1930 overtog han ledelsen af mejeriet indtil lukningen i 1972. Carl skrev en række artikler om lokalsamfundet, som han var en aktiv del af. Disse artikler er samlet udgivet i bogen 'The Story of Markerville'.

Billedet til højre stammer fra parrets sølvbryllup i 1955.

Carl C. Morkeberg døde 9-9-1981 i Calgary, 78 år gammel. Han blev begravet på Tindastoll kirkegård i Markerville.

Marion H. Morkeberg f. Miles døde 21-3-1987 på Bethany Plejehjem i Calgary og blev begravet på Tindastoll kirkegård i Markerville.

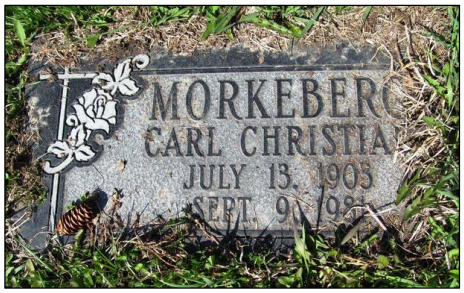

Carl og Marion Morkebers gravsten på Tindastoll kirkegård i Markerville

Carl Mørkebergs underskrift - 1972

2. Sere <u>Margaret</u> Morkeberg - 1904-?

- Født 17-12-1904 i Markerville, Alberta, Canada
- Gift 1924 med Harold Moore
- Børn i ægteskabet:
  - June Morkeberg Moore - F. 1925
- Gift 1930 med Georg McOuat - F. 1902
- Børn i dette ægteskab
  - Douglas McOuat - F. 1931
  - Daniel Grant McOuat - F. 1938

Ved broderen Carl Morkebergs død i september 1981, boede Margaret McOuat i Sherwood Park øst for Edmonton, Alberta.

3. Martha <u>Val</u>borg Morkeberg - 1906-1973

- Født 29-10-1906 i Markerville, Alberta, Canada
- Blev ikke gift

Val Morkeberg var uddannet som sygeplejerske, og hun arbejdede bl.a. på militærhospitalet i Calgary. Hun passede forældrene i deres seneste år.

Martha Valborg Morkeberg døde 66 år gammel den 12. maj 1973, og hun blev begravet på Tindastoll kirkegård i Markerville.

4. <u>Beatrice</u> Alberta Morkeberg - 1908-?

- Født 13-12-1908 i Markerville, Alberta, Canada
- Gift 1930 med Steve Kristian Johnson - F. 1908
- Børn i ægteskabet:
  - Gerald Oliver Johnson - F. 1931
  - Donald Eric Johnson - F. 1933

Ved broderen Carl Morkebergs død i september 1981, boede Beatrice Johnson i Sherwood Park øst for Edmonton, Alberta.

5. Daniel Hilmar Morkeberg - 19012-1912

- Født 1912 i Markerville, Alberta, Canada
- Død 1912 i Markerville, Alberta, Canada

6. Eric Alexander Morkeberg - 1916-1989

- Født 5-11-1916 i Markerville, Alberta, Canada
- Gift 1940 med Grace Irene Lawlings - F. 2-10-1916
- Børn i ægteskabet:
  - Daniel James Morkeberg - F. 1945

Ved broderen Carl Morkebergs død i september 1981, boede Eric Morkeberg i Saskatoon, Saskatchewan, Canada.

Eric Alexander Morkeberg døde 73 år gammel 10-10-1989
Grace Irene Morkeberg f. Lawlings døde 93 år gammel 5-5-2010.
Begge er begravet på Tindastoll kirkegård i Markerville.

Bilag 2

Samtidshistorisk tidslinje - 1870-1963

1870	**Daniel Joachim Mørkeberg født 2-8-1870 i Køge**
1875	Død: Digteren H. C. Andersen - 70 år gl.
1876	Telefonen opfindes (af Graham Bell i USA).
1879	Skrivemaskinen tages i brug.
1880	Man ser nu cykler i det danske gadebillede. De Danske Statsbaner oprettes (DSB).
1882	I Hjedding ved Varde oprettes Danmarks første andelsmejeri.
1889	Eiffeltårnet opføres i Paris.
1890	Ved folketællingen har København nu 312.900 indbyggere. Nye industrivirksomheder får mange til at rejse til hovedstaden.
1892	**Daniel J. Mørkeberg udvandrer til Nordamerika**
1899	Det første 'Tindastoll Creamery' etableres.
1901	Nyt og større mejeri bygges i Tindastoll med Daniel Mørkeberg som daglig leder. Skifter senere navn til 'Markerville Creamery'.
1902	**Daniel J. Mørkeberg bliver gift med Hilma Carolina Nystrøm**
1905	Det hidtidige 'District of Alberta' får status som Canadisk provins med lovgivende forsamling.
1906	Frederik d. 8. bliver konge i Danmark efter Christian d. 9.s død.
1912	Christian d. 10. bliver konge i Danmark efter Frederik d. 8.s død.
1914-1918	1. verdenskrig. Krig mellem 'Centralmagterne' (Tyskland og Østrig-Ungarn med allierede) og 'Ententemagterne (Frankrig, Rusland, Storbritannien og deres allierede, herunder USA og Japan). - Krigen kostede næsten 10 mio mennesker livet.
1915	Ved en grundlovsændring fik kvinder stemmeret og valgbarhed til folketing og landsting på lige fod med mænd.

1917	Efter en vejledende folkeafstemning i 1916 solgte Danmark i 1917 de dansk-vestindiske øer til USA for 25 mio dollar i guld. Øerne blev omdøbt til 'Virgin Islands'.
1920	Genforeningen - Efter en folkeafstemning 10. februar 1920 blev Sønderjylland genforenet med Danmark efter 56 års adskillelse siden krigen i 1864.
1924	**Daniel J. Mørkeberg dekoreres som 'Ridder af Dannebrog'**
1930-	Den Store Depression - eller blot 'Depressionen' - var en dramatisk og verdensomspændende recession, som de fleste steder begyndte i 1929 og sluttede på forskellige tidspunkter i 1930'erne, alt afhængig af, hvilket land der er tale om.
1932	Snedkermester Ole Kirk Christiansen i Billund begynder at producere trælegetøj, og 2 år senere opfinder han firmanavnet LEGO
1933	Adolf Hitler bliver Rigskansler for Nazi-Tyskland - 'Det tredje Rige'.
1939-45	2. verdenskrig. Tyskland invaderer Danmark 9. april 1940. Efter få timers kamp må Danmark overgive sig. De tyske besættelsesstyrker overtager hele magten i Danmark 29. aug. 1943. Kampe bryder ud flere steder, og den danske flåde bliver sænket af dens besætning. Det danske politi bliver interneret af tyskerne 19. sept. 1944. De tyske styrker i Danmark overgiver sig 4. maj 1945
1945	I august 1945 kaster USA 2 atombomber over de japanske byer Hiroshima og Nagasaki. Omkring 150.000 mennesker menes dræbt. Herefter overgav Japan sig betingelsesløst - og 2. verdenskrig var afsluttet. Forenede Nationer - FN - dannes 24. oktober 1945 af 51 stater. Formål: At forhindre en verdenskrig i at opstå nogensinde igen. Verdensbanken oprettes 27. december 1945. Oprindeligt formål: At finansiere genopbygningen efter 2. verdenskrig.
1947	Frederik d. 9. bliver konge i Danmark efter Christian d.10.s død.
1949	FN vedtager erklæring om 'Menneskerettigheder'. Forsvarssamarbejdet NATO dannes med 12 medlemslande (bl.a. Danmark). Folkerepublikken Kina dannes 1. oktober 1949 med Mao Tse Tung som formand. Første nummer af 'Anders And' udkommer 1. marts 1949 i Danmark.
1950-53	Koreakrigen - var en væbnet konflikt fra juni 1950 til juli 1953 mellem Nordkorea (støttet af Sovjetunionen og Kina) og Sydkorea (støttet USA, Storbritannien og andre FN-lande). Krigen menes at have kostet 3-4 millioner mennesker livet - heraf ca. 2 millioner civile.
1951	**Hilma Carolina Mørkeberg f. Nystrøm dør 8-1-1951. Hun blev 70 år gammel.**
1956	En opstand i Ungarn mod Sovjetunionen knuses af sovjetiske kampvogne. Mellem 25.000 og 50.000 ungarere og ca. 7.000 sovjetiske soldater blev dræbt under kampene.
1957	Rumalderen indledes, da Sovjetunionen i 1957 sendte en lille satellit ('Sputnik') i kredsløb om jorden.
1959	**Daniel J. Mørkeberg optages i landbrugets 'Hall of Fame' i Edmonton**
1959	Vietnamkrigen - eller 'Anden indokinesiske krig') - starter i 1959 og varer til 1975. Krigen kostede 58.000 amerikanske soldater og mellem 2 og 5 millioner vietnamesere livet.
1961	John F. Kennedy indsættes som USA's 35. præsident.
1962	Marilyn Monroe - amerikansk skuespillerinde - dør 5. august 1962 (36 år gl.).
1963	**Daniel J. Mørkeberg dør 28-1-1963.Han blev 92 år gammel.**
1963	The Beatles udgiver sin første LP. USA's præsident John F. Kennedy myrdes ved et skudattentat i Dallas i staten Texas den 22. november 1963.

Kilder til dette notat:

- Kirkebøger
- Folketællinger i Danmark og Canada
- Lægdsprotokoller
- Udvandrerdatabasen
- Skibspassagerlister
- Mørkeberg stamtavle af Børge Adsersen (1965)
- Biografiske kilder på Internettet
- Avisen Østsjællands folkeblad - Artikel 1959
- Ugebladet 'Ude og Hjemme' - Artikel 1963

Kilder i Canada:

- Canada's Local Histories Online
- Stephan G. Stephansson Icelandic Society, Markerville
- Red Deer Archives
- Central Alberta Museum
- Icelandic Settlement - Markerville & District (E-bog)
- Findagrave.com (gravsten)